

УДК 338.485:338.583 (477.82-2)

ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

І.В. Мезенцева, Н.В. Ольхова-Марчук

Академія рекреаційних технологій і права, mezencevainna2@gmail.com, sirius_2010@ukr.net

Розвиток туризму у прикордонних районах Волинської області робить великий внесок у зміцнення контактів і встановлення добрих відносин між Україною і Білоруссю, виступає чинником зміцнення авторитету на вітчизняній та міжнародній арені, стимулює розвиток торгівлі, відродження культурної спадщини та традицій, допомагає залучати інвестиції, сприяє розвитку інфраструктури тощо.

Актуальним питанням є дослідження туристичної привабливості Шацького, Ратнівського і Любешівського районів Волинської області, які межують з республікою Білорусь. Загальна протяжність кордону по території області з Республікою становить 204,6 км, в т.ч. по Ратнівському району – 104 км, по Любешівському – 63 км, по Шацькому – 37,6 км.

Туристична привабливість регіонів визначається поєднанням природних рекреаційних ресурсів та унікальної історико-культурної спадщини. Так, в межах Любешівського району знаходиться 12 озер, найбільші – Люб'язь, Біле, Скорінь; в межах Ратнівського – 32 озера, найбільшим є Турське; в межах Шацького – 26 озер, найбільші – Світязь, Пулемецьке, Луки, Люцимир, Кримно, Мошне. Переважна більшість озер краю карстового походження, тому вода в них прозора і чиста. Озера району сприятливі для купання та пляжного відпочинку, для водних лиж і парусного спорту, сплавів на байдарках і каное, для академічної греблі, для занять моторним спортом [2; 3].

В Любешівському районі протікає 14 річок, найбільші з них – Прип'ять, Стохід, Турія, Цир, Коростенька, які мають низькі та розлогі береги, широкі заболочені заплави. Територією Ратнівського району протікає 3 річки: Прип'ять, Вижівка та Турія; Шацьким районом – 7 річок, найбільші з них – Західний Буг, Прип'ять. Водні ресурси мають значний нереалізований потенціал і можуть служити основою для будівництва на їх берегах будинків і баз відпочинку, пансіонатів, створення рекреаційних зон відпочинку.

Прикордонні райони є перспективними для розвитку санаторно-курортного лікування. У межах Любешівського району розвідано 12 родовищ сапропелю (6,3% обласних запасів). Ратнівський район володіє значним потенціалом мінеральних вод, які об'єднують у чотири типи. Так, в районі смт Ратне, с. Тур поширені гідрокарбонатно-кальцієві, гідрокарбонатно-натрієві та хлоридно-кальцієві мінеральні води. З глибиною залягання горизонту зростає мінералізація вод. Бальнеологічні ресурси представлені покладами сапропелевих грязей (28 родовищ або 14,7 % від загальнообласних запасів).

У межах Шацького району розвідано 18 родовищ сапропелю (9,4% обласних запасів). У районі на глибині 1252 м виявлено мінеральну воду, яка має досить високий рівень мінералізації води.

Лісові рекреаційні ресурси сформовані хвойними породами (переважно сосною) з домішкою вільхи, дуба, берези, які є найбільш цінними в рекреаційному відношенні. Загальна площа лісового фонду Любешівського району складає 54,3 тис. га (35% площі району), Ратнівського – 53,7 тис. га (37,4 %), Шацького – 21 тис. га (44%). Лісові ресурси використовуються для розвитку різних видів екологічного туризму.

У Ратнівському районі функціонують 29 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 11,3 тис. га: 1 заповідна територія загальнодержавного значення – гідрологічна пам'ятка природи «Озеро Святе» (44 га), а також 28 об'єктів місцевого значення [2].

У межах Любешівського району знаходиться 26 природоохоронних об'єктів загальною площею 44,5 тис. га. Серед них – НПП «Прип'ять – Стохід» загальною площею 39,3 тис. га – об'єкт загальнодержавного значення та 25 об'єктів місцевого значення (5,2 тис. га). Заплави річок Прип'ять та Стохід відносяться до водно-болотних угідь міжнародного значення (Рамсарські території). НПП «Прип'ять – Стохід» перший в Україні отримав статус «міждержавного» «Прип'ять – Стохід – Простир (Білорусь)» [3].

Серед наявного природно-заповідного фонду Любешівського району рекреаційну діяльність зосереджено у межах НПП «Прип'ять – Стохід». Тут сформовано мережу піших, велосипедних, кінних і водних маршрутів: етно-екологічний «Гармонія життя в долині Стоходу», водний «Чарівний світ Полісся», екологічний кінний «Поліськими нетрями», водний екологічний «Прип'ятські мандри», проходять заходи «Поліська регата» та «Українська косовиця». У парку виділяють еко-

логічні стежки: «Старий парк над Стоходом», «Нас стежина веде вздовж Стоходу», «Забутими стежками Полісся».

У Шацькому районі знаходиться 8 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 50,3 тис. га. Серед них об'єкти загальнодержавного значення: Шацький НПП (49 тис. га), ландшафтний заказник «Чахівський» (72,9 га), ботанічний заказник «Втенський» (130 га). У 2012 р. створено міжнародний трilaterальний біосферний резерват «Західне Полісся», до складу якого увійшли біосферні резервати «Шацький» (Україна), «Західне Полісся» (Польща) та «Прибузьке Полісся» (Білорусь). На території Шацького НПП активно здійснюється екотуристична діяльність (кінний, піший, велотуризм), розроблені дві екологічні стежки: «Лісова пісня» і «Світязянка». На березі озера Світязь знаходиться пансіонат «Шацькі озера», а на озері Пісочне – санаторій «Лісова пісня», в якому широко використовуються сучасні методи лікування й оздоровлення [1].

Прикордонні регіони багаті на пам'ятки історії та архітектури, які можуть задовольнити пізнавальні інтереси туристів. Історико-культурні туристичні ресурси Любешівщини охоплюють 37 пам'яток історії і культури, 9 пам'яток архітектури та містобудування та 2 пам'ятки археології. Серед пам'яток історії району особливе місце займає будинок колишньої монастирської школи, в якій навчався Тадеуш Костюшко (кінець XVIII ст.). Археологічні пам'ятки представлені городищем XI-XIII ст. у с. Ветли та поселенням кам'яної доби (XII-VIII тис. до н.е. – V-IV тис. до н.е.) у с. Люб'язь. Серед пам'яток архітектури району 4 належать до об'єктів національного значення: дерев'яна Іосафівська церква (Іоанна Богослова) у с. Брідки (1769 р.) та Успенська церква у с. Велика Глуша (1779 р.), мурована келія монастиря піарів (1684 р.) і в'їзна арка садиби у Любешові (XVIII ст.). В районі функціонує Лобненський музей Партизанської Слави (с. Лобна), відкритий у жовтні 1971 р. [3].

Історико-культурні ресурси Ратнівщини представлені 36 пам'ятками історії і культури, 21 пам'яткою архітектури та містобудування, а також пам'яткою археології Городище «Замок» (X-XIII ст.) на південно-західній околиці смт Ратне та пам'яткою монументального мистецтва (смт Ратне). Ратнівщина яскраво представлена сакральною дерев'яною архітектурою. Зокрема, Миколаївською церквою (1778 р.) у с. Тур, Хрестовоздвиженською церквою (1795 р.) у смт Заболоття, Церквою Параскеви (1779 р.) у с. Заліси, Михайлівською церквою (1809 р.) у с. Замшани, Хрестовоздвиженською церквою (1860 р.) у с. Датино, Церквою Різдва Богородиці (XVI-XIX ст.) у смт Ратне, Успенською церквою (1783 р.) у с. Краски, Церквою Параскеви (1876 р.) у с. Самари, Церквою Різдва Богородиці (1784 р.) у с. Здомишель тощо. В районі функціонує Кортеліський історичний музей, де розташована пам'ятка історії національного значення – «Меморіальний комплекс жертвам фашизму», відкритий у пам'ять про мирних жителів, розстріляних фашистами 23 вересня 1942 року [2].

Історико-культурні туристичні ресурси Шацького району охоплюють 28 пам'яток історії і культури, 10 пам'яток архітектури та містобудування. Серед пам'яток архітектури району три належать до об'єктів національного значення: дерев'яна Казанська церква у с. Піща (1801 р.), Петропавлівська церква та дзвіниця Петропавлівської церкви у с. Світязь (1846 р.). Також до пам'яток архітектури слід віднести будинок Гутовського у с. Піща (1890 р.), дерев'яні Свято-Варварівську церкву у с. Острів'я (поч. XVIII ст.) та Миколаївську церкву у с. Пульмо (1895 р.), церкву Різдва Богородиці в смт Шацьк (1838 р.).

Таким чином, Любешівський, Ратнівський та Шацький райони володіють значним туристично-рекреаційним потенціалом для організації відпочинку й оздоровлення та розвитку прикордонного туризму.

Список використаних джерел:

1. Головне управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.
2. Чир Н.В. Дослідження питання туристично-рекреаційного потенціалу Ратнівського району Волинської області / Н.В. Чир, Р.Є. Качаровський // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Географія. – 2017. – Вип. 3(68)/4(69). – С. 113-117. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/18309>.
3. Чир Н.В. Туристична привабливість Любешівського району Волинської області / Н.В. Чир, Р.Є. Качаровський // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Географічні науки. – 2017. – Вип. 7. – С. 241-247. – Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/6625>.